

Šimtai ir tūkstančiai savo noru ryžtasi mirti, bet ne vergauti

Laikinosios vyriausybės nario J. Ambrazevičiaus žodis prie partizanų kapo

Ne pirmas kartas šioje vietoje prasiveria duobė, kad priimtų kūnus tu, kurių kraujas reikalingas palaistyti tautos laisvei. Bet niekada toji duobė nebuvo tokia didžiulė, kaip šiandien.

Tai rodo, kiek ypačiai šiandien Lietuvos žemė yra ištroškusi laisvės.

Tai rodo taip pat, kokia stipri tėvynės meilė jau yra išaugusi jos vaikų širdyse, kad ištisi jų būriai, šimtai ir tūkstančiai savu noru ryžtasi mirti, bet ne vergauti. Pa-

jaučiam šių tylių kapų akivaizdoje visos tautos pasiryžimą gyventi per mirtį.

Didingas tai momentas. Bet ir graudus.

Graudu su kritusiais didvyriais išsiskirti kovos draugams, tėvams, artimiesiems, graudu ir laikinajai vyriausybei. Kovos draugams ir kariams telieka vienas nuraminimas: partizanai kovojo ir žuvo didvyriškai, kaip kovojo narsiausių pasaulio tautų sūnūs.

Tėvams, giminėms, artimiesiems

tėvynės vardu dėkojame, kad išaugino ir atidavė tėvynei tai, ką jie turėjo brangiausia. Juos paguosti tegalim tik poeto teisingu žodžiu: „Oi neverk, matušėle, kad jaunas sūnus eis ginti brangiosios tėvynės... Tau dar liko sūnų, kas tėvynę praras, antros neišverks apgailėjęs“.

Visai tautai graudu, kad neteko tų žmonių, kurie jos gyvenimo pažangai yra reikalingiausi: neteko idealingiausių žmonių. Bet viena viltis: jų kraujas neišgaruos be

vaisių. Be vaisių šioms dienoms ir ateičiai.

Šios tylios kuklios laidotuvių, kaip tylus ir kuklus buvo mūsų partizanų pasiaukojimas, ateityje pavers jų kapus gausiai lankoma vieta tylos ir ramybės, tos ramybės, kurioje telkiasi, bręsta nauja dvasios energija naujam gyvenimui kurti ir dėl jo kovoti.

Skyrium ar būriais lankydamies prie šių partizaninių kapų, stiprėsime dirbti, o jei reikės ir mirti dėl to idealo, dėl kurio jie aukojosi — Lietuvos laisvės.

PAGALIAU ...

Visi žinome ir džiaugiamės, kad vėl esame laisvi. Ką visa tai reiškia mūsų tautai, būsimosioms kartoms, sunku ir nusakyti. Grėsmė, kuri buvo užgulusi mūsų kraštą, rengėsi nušluoti nuo žemės veido ne atskiru asmenis, bet visą lietuvių tautą, šiandien virto tik pasaka. Tai yra tikra tiesa. Vieni turėjo būti išžudyti, kitų būtų turėję išsigimti ir ne tik kad nelikti lietuviai, bet dar amžiams suteršti lietuvio ir Lietuvos varda. Budelio kalavijas buvo pakeltas. Jis jau veikė. Žuvo nuo jo tūkstančiai, bet dar turėjo žūti šimtai tūkstančių. Tačiau budelis, kuris mus buvo užpuolęs, per mažai turėjo laiko. Jo kalavijas visų pasirinktų aukų nespėjo išžudyti.

Tos aukos nebuvo kokios nors nusikaltėliai. Tai geriausieji tautos sūnūs, kurie dirbo mūsų tėvynės gerovei, jos laimei ir kurie buvo pasirengę mirti — ir mirė — dėl mūsų, visos Lietuvos nepriklausomybės būsimosios laimės ir ateities.

Tačiau atėjo valanda, kada žiauriųjų prispaudėjų kaltės yra sveriamos ant teisybės svarstyklių. Žudę milijonus savų ir kitų tautų žmonių, šiandien jau patys žūva mirties agonijoje. Mes Rusijos valdovų žuvimu neabejojame, taip pat; neabejojame ir savo tautos ateitimi. Žinome, kad užgrūdintas plienas, kuris ne tik atlaikė, bet ir nugalejo Vakarų, sutriuškins ir azijatus, nors ir gausius. Garbė jiems, atnešusiems mums laisvę ir išgelbėjusiems Europos civilizaciją ir kultūrą. Dabar mes nebe vergai, o laisvi žmonės. Galime ne tik ramiai tvarkyti savo kraštą, bet ir prisidėti prie Europos kultūros lobio didinimo, nors ir savo kuklia dalimi. Ateitis didelė, dideli ir uždaviniai. Užtat mums ir reikia aukotis. Mes tai supratome. Dar beginkliai stojome grumtis su mūsų priešais prispaudėjais rusais ir niekšingais, ilgai alinusia mūsų kraštą, parazitais žydais. Jie valgė riebiausius kąšnius, išsistatė mūrus, šiandien daug kur žudė mus. Jų valanda taip pat išmūšė ir teisingas įstatymas suvaldys siaučiančius ir pašalins jų nenumaldinamus apetitus.

Su šia kova, išsivadavimu darbas neužsibaigs. Darbo akiračiai dabar dideli. Reikės su atsėdėjimu dirbti visems tauriems lietuviams. Reikės pasiaukoti, užmiršti ne kartą save ir savo asmeninius reikalus. Tėvynės gerovė aukščiau visko. Ir šitai turės būti ne tušti žodžiai, kaip kartais pasitaikydavo anksčiau, bet virsti tikrove.

Daug ką šiandien tektų pasakyti; pasakyti ir apie tuos vargus, skausmus, kuriuos kentėjome, ir apie tai, kaip gydysime tas žaizdas bei kaip kursime naująją Lietuvą. Bet mes rankose dar bespaudžiame šautuvą, tad tų didžiųjų troškimų, kuriuos jaučiame savo širdyse, negalime taip plačiai nusakyti. Mes šiandien reiškiamo dėkingumą didžiajam Kūrėjui, taip pat mūsų tautos likimą ir ateitį išgelbėjusiam Didžiojo Reicho Führeriui Adolfui Hitleriui, kurio vykdomas žygis į Rytus įgalina mus atkurti Nepriklausomą Tėvynę. Mes šiandien tik galime pasakyti, kad dirbsime; dirbsime, ką ir kiek galėsime, o jei reikės, ir ateityje visi iki vieno aukosime dėl tėvynės laisvės savo gyvybę, kaip darome šiandien. Pasitikėdami didžiąja Apvaizdos galia ir jungdami prie jos savo ryžtingumą, drąsą, valingai pareiškiamo:

— Priešas daugiau į mūsų žemę nebeįžengs. Mes pagaliau esame Vakarų kultūros vaikai ir tokie liksime amžiams.

Toji kraujo upė įteka į Naujosios Europos kūrimo upę

(Kauno partizanų atstovo kalba prie žuvusiųjų kapo)

Kritusieji kovos draugai!

Mes, jūsų kovos draugai, lietuviškųjų partizanų kovos būrių nariai, stovime prieš šešiasdešimt atvertų kapų. Netrukus šešiasdešimt karstų bus ir juos suguldyta ir krantinčių žemių dundėjimas amžinai atskirs atstatytos nepriklausomybės herojų palaikus visiems laikams. Užvakar, vakar jūs dar buvote gyvi. Drauge organizavom partizanų kovos būrius, drauge saugojome civilinius gyventojus ir valstybinį turtą nuo besitraukiančių raudonųjų gaujų plėšimų ir žydų provokacijų. Drauge ėjome sargybas, kovėmės miesto gatvėse, drauge patvoriais ir pagrioviais slinkome į priešų užimtas vietas, miestą valydami. O dabar, taurieji kovos draugai, stovime prie jūsų karstų. Ir vien tik supilti kapai bei juosna išmeigtos paminklinės lentos bylos ateities Lietuvos kartų kartoms jūsų aukų auką, jaunos širdies ir jauno gyvenimo auką, pašvęstą naujai ateities Lietuvos labui.

Taurieji kovos draugai! Nors jūs kritote, išsiskyrėte iš mūsų lietuviškųjų partizanų, kovos būrių tarpo visiems laikams, bet nemirėte. Jūs likote gyvi mūsų širdyse. Jūsų karštas kraujas, iš pervertę jaunų krūtinų tekėdamas, dar kartą persunkė mūsų tėvų ir tėvų tėvų krauju ir prakaitu aplaistytą Lietuvos žemę. Jis sumišo, susiliejo su 1918 — 1920 m. savanorių ir partizanų krauju, įsiliejo į knygnešių kraujo taką ir dabar viena srove teka su Kęstučio ir Vytauto karžygių krauju.

Mes, jūsų gyvieji kovos draugai, jaučiame, kaip toji Lietuvos praeitis ir dabarties kraujo srovė įsilieja į mūsų visų gyslas, kaip ji mus sujungia su didingąja Lietuvos praeitimi ir nesulaikoma jėga neša į Naujosios Lietuvos kūrimą. Ji neša mus visus, pirmųjų nepriklausomybės kovų savanorius ir partizanus, Lietuvos kariuomenės kariuokius, puskarininkius ir eilinius

kovotojus, studentus ir moksleivius, mokytojus ir tarnautojus, ūkininkus ir darbininkus į vieną didžiulę upę — Lietuvos vadavimo ir Naujosios Europos kūrimo upę.

Toji kraujo upė įteka į Naujosios Europos kūrimo upę, kurią vykdo nacionalsocializmo įkvėpta ir Fuehrerio įsaką narsioji vokiečių armija. Tik plieninės vokiečių armijos kolonos įstengė per porą dienų su-

daužyti tą pabaisą, kuri raudonosios armijos pavidalu žadėjo paskandinti visą Europos kultūrą žydiškojo bolševizmo griuvėsiuose ir kurios jungą mes visus metus vilkome. Jūsų, kovos draugai, kraujas, sumišęs su narsųjų vokiečių karių krauju, bičiulystės ryšiais sujungė mažą lietuvių tautą su didžiąja vokiečių tauta, sykiu sudarydamas galimumą ir mums, lietuviams, prisidėti prie Naujosios Europos kūrimo.

Kritusieji kovos draugai! Jūsų pralietas kraujas, sukėlęs, succementavęs visus doruosius Lietuvos vaikus į vieną galingą jėgą, taip pat uždega visų mūsų širdis entuziastingam Lietuvos atstatymo darbui. Su koku herojišku pasiryžimu jūs, kritusieji kovos draugai, ėjote mirti dėl tėvynės, su tokiu pat atkaklumu ir entuziazmu mes, gyvieji, imsimės Lietuvos atstatymo darbo. Kraujas mus sujungė, bet tik darbas, visų lietuvių nepailstamas ir atkaklus darbas, išves mūsų mažą kraštą į gražesnę gyvenimą. Tik darbu tebus atstatytas sugriautas Lietuvos ūkis, tik darbu tebus galima sulaukti sąlygų plėtojti lietuvių tautinei kultūrai, tik darbas, atkaklus ir nepailstamas darbas, padės lietuvių tautai užimti garbingą vietą Naujojoje Europoje.

Vsą aukoti Lietuvos atstatymui mes, jūsų krauju, taurieji kovos draugai, pašvęstą kraujo ir darbo bendrumėnė, prie jūsų atvertų kapų ir karstų prisiekia!

Laisvės diena

Sužydėkit laukai, žalios girios, sodybos, Prisikelkit iš juodo arimo vagų — Ta diena amžina amžių amžiais didi bus, Iškelta tartum žaibas iš vergo vargų.

Ta diena nemulinks, kaip nunokusios varpos, Ta diena neužges, kaip užgęsta žvaigždė, Ta diena šaukia jus, kaip saulėtekio varpas, Žygin žengt milijonams šiandien.

Ji sugaudė tėvynę, kaip didelis gandas, Prie širdies jos, kaip laimės daina ji sustos — Ir neliks jos veide neužgijusių randų, Jos, gyvent drąsiai kylančios mano tautos.

Ji atėjo tėvynei, kaip vasaros rytas, Laisvės, duonos ir džiaugsmo žiedais papuošta. Laisvės skamba jos vardas krauju išrašytas Po naujos ateities darbo rankų našta.

Vyriausybės nutarimai

Atšaukti sovietiniai žemės mokesčiai

Š. m. birželio mėn. 26 d. Ministrų Kabinetas nutarė:

1. Buv. Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo 1941 m. gegužės mėn. 14 d. įsaką dėl žemės ūkio mokesčio iš

Lietuvos TSR gyventojų, užsimančių žemės ūkiu, panaikinti.

2. Atstatyti veikti visus šio įsako 1 str. panaikintus įstatymus.

Panaikinti pasižadėjimai pirkti Sovietų Sąjungos vidaus paskolos lakštus

Laikinosios vyriausybės nutarimu Lietuvos piliečių duotieji pasižadėjimai pirkti Sovietų Sąjungos vidaus paskolos obligacijas (lakštus) yra anuliuojami

ir išlaikymai iš įstaigų bei žmonių tarnautojų ir darbininkų atlyginimų pagal tuos pasižadėjimus toliau nebeturi būti daromi.

Buv. „Zagotzerno“ įmonės perduodamos Lietūkiui

Laikinoji Lietuvos Vyriausybė nutarė buv. „Zagotzerno“ visas įmones su esamu jose turtu

perduoti Lietuvos Žemės Ūkio Kooperatyvų Sąjungai „Lietūkiui“ Kaune.

Mūsų gynėjų laidotuvių

Birželio 26 d. vakare Kauno katalikų kapinėse minios nulūduusių veidų ir amžinojo poilsio vietą palydėjo mūsų didvyrius partizanus, narsiai guldžiusius galvą ant tėvynės laisvės aukuro. Liūdnas buvo vaizdas, kai gretų gretos pačių narsiausių vyrų, išsižadėjusių savęs, tyliai gulė po velėna savo jaunų širdžių krauju palaistyta. Bet šioje vietoje lietuviai susirinks visada, kaip pareiškė ministris J. Ambrazevičius, nes čia gaus jie įkvėpimo dirbti ir pasiaukoti dėl laisvos Lietuvos idealo, dėl kurio dirbo ir pasiaukoję narsūs mirusieji. Jie visi didvyriškai žuvo Kaune, jo priemiesčiuose ar Kauno apylinkėse, bet šių pasiaukojusių vyrų narsa bežiūrint pasklis po visą mūsų tėvynės žemę ir duos naujo impulso vieningos, kūrybingos naujosios Lietuvos atstatymui, dėl kurio savo kraują praliejo tie mūsų

jauni ir neginkluoti vyrai, kurie prilygo narsiausiems pasaulio kariams.

Žuvusiuosius partizanus į amžinojo poilsio vietą palydėjo ir religines apeigas atliko kun. R. Liukas, kun. Pr. Juozapavičius ir kun. J. Stankūnas. Vyriausybės vardu kalbėjo šviet. min. Dr. Juozas Ambrazevičius, vienas kritusiųjų draugas Kauno partizanų vardu — generolas Mieželis. Jis pažymėjo, kad mums niekuomet netrūko narsos ir jėgų ginti tėvynę nuo priešų. Jų narsa ir darbas nunešė ir nuneis perniek. Lietuva, turinti tokių vyrų, — nežus. Kauno komendantūros vardu kalbėjo pulk. Butkevičius, politinių kalinių vardu — Dr. J. Navakas. Kai kurias kapuose pasakytas kalbas duodame atskirai, o platesnių aprašymų duosime kiek vėliau, kai tik leis redakcinės sąlygos.

Saugokime Lietuvos kultūros turtus

KULTŪROS PAMINKLŲ APSAUGOS ĮSTAIGOS PRANEŠIMAS APSKRIČIŲ, VALSČIŲ, SENIŪNIJŲ PAREIGŪNAMS, DVARŲ ADMINISTRATORIAMS IR VISIEMS KITIEMS LIETUVOS PILIEČIAMS

Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaiga prašo apskričių, valsčių, seniūnijų pareigūnus, dvarų administratorius ir visus kitus tauriuosius Lietuvos piliečius visomis dabartinėmis aplinkybėmis galimomis priemonėmis saugoti ir globoti Lietuvos kultūros turtą, kaip paveiks-

lus, graviūras, litografijas, stilinius baldus, porcelano, stiklo, metalo meninius dirbinius, bibliotekas, knygas ir kitus panašius daiktus iki atskiro Lietuvos vyriausybės parėdimo. Kultūros paminklų naikintojai ir žalotojai bus kuo griežčiausiai baudžiami.

